

Συνταγματάρχης Μορδοχαιος Φριζης Ο Ηρωας του Ελληνοϊταλικου Πολεμου

Αποσπασμα απο τη δευτερη εκδοση του Αγγλικου βιβλιου The Illusion of Safety, "Η Ψευδαισθησις Ασφαλειας" Η Ιστορια των Ελληνοεβραιων στη Διαρκεια του Δευτερου Παγκοσμιου Πολεμου του Μιχαηλ Ματσα, Σελιδες 498

Στις 28 Οκτωβριου 1940 πηγα στο Γυμνασιο οπως καθε μερα. Οι ταξεις συγκεντρωθηκαν και ο γυμνασιάρχης κ. Πανταζης εβγαζε ενα μικρο λογο, πριν οι καθηγητές οδηγήσουν τις ταξεις στο κτίριο. Αυτο το πρωι, μας ανηγγειλε οτι ο πολεμος αρχισε μεταξυ Ιταλιας και Ελλαδας και οτι το Γυμνασιο θα γινωταν νοσοκομειο και δεν θα ειχαμε πια μαθηματα ωσπου να μεταφερθη το σχολειο σε ενα καπνεργοστασιο. Φαινωταν στενοχωρημένος, αλλα εμεις οι χιλιοι μαθητες του ημασταν εξαλλοι απο πατριωτικο ενθουσιασμο. Κατεβηκαμε στον κεντρικο δρομο του Αγρινιου φωναζοντας ρυθμικα, "Θα νικησουμε!"

Σε λιγες μερες τα λεωφορεια που εγιναν νοσοκομειακα αυτοκινητα αρχισαν να ερχονται γεματα με τραυματιες. Οι εφημεριδες μας πληροφορουσαν για μια "στρατηγικη υποχωρηση" μεχρι την ημερα που ο Ελληνικος στρατος σταματησε τον εχθρο.. Υπηρχαν φημες οτι ενας Υδραιος συνταγματάρχης τους σταματησε. Δηλαδη ενας συνταγματάρχης απο το νησι Υδρα. Τελικα μαθαμε οτι η φημη αρχισε με τις λεξεις "ενας Εβραιος συνταγματάρχης", αλλα γρηγορα μετετραπη σε "ενας Υδραιος", διοτι κανενας δεν μπορούσε να πιστεψη οτι ο ηρωικος αξιωματικος Μορδοχαιος Φριζης ηταν Εβραιος.

Αργοτερα μαθαμε το τι ακριβως συνεβη στα Ελληνοαλβανικα συνορα. Στις 28 Οκτωβριου 1940 ισχυρες Ιταλικες δυναμεις απο την Ιταλοκρατουμενη Αλβανια επετεθηκαν αιφνιδιαστικα εναντιον των Ελληνων. Ο Ελληνικος στρατος αναγκαστηκε να υποχωρηση. Λιγοι στρατοι ξερουν πως να υποχωρησουν.

Σ'αυτο το σημειο ερχεται στην ιστορια ο Συνταγματάρχης Μορδοχαιος Φριζης. Πριν ακομη κηρυχθεί ο πολεμος, ο Φριζης εμελετησε σχεδιο "απωθησεως του εχθρου" σε περιπτωση πολεμου. Το σχεδιο του ειχε εγκριθει απο τον Αρχιστράτηγο του Ελληνικου Στρατου Παπαγο. Ο Φριζης με τις δυναμεις του εμποδισε την Ιταλικη Μεραρχια Τζουλια απο το να κυκλωση την 8η Μεραρχια του Ελληνικου στρατου και σταματησε την υποχωρηση. Τα καταφερε να κανη αντεπιθεση. Οι Ιταλοι πανικοβληθηκαν και οι δυναμεις του συνελαβαν τους πρωτους 700 Ιταλους αιχμαλωτους, ενω ο διοικητης του 9ου συντάγματος της Μεραρχιας Τζουλιας επεσε μαχομενος. Με τη νικη του Φριζη ο Ελληνικος στρατος ξαναβρηκε τον ενθουσιασμο του και αντεπετεθη εναντιον των Ιταλων. Ο Φριζης ελευθερωσε την Ελληνικη πολη Κονιτσα, προχωρησε στο Αλβανικο

εδάφος και κατέλαβε την πόλη Πρεμετή. Έτσι ο Φριζης σταμάτησε την προέλαση των Ιταλών επιτυγχάνοντας την αναστροφή του μετώπου. Ο Ελληνικός στρατός κατέλαβε το εν τρίτον της Αλβανίας και παρέμεινε εκεί μέχρι τον Απρίλιο του 1941.

Στις 5 Δεκεμβρίου ο Φριζης και οι άντρες του δέχτηκαν επίθεση από Ιταλικά αεροπλάνα. Ο Φριζης έδωσε εντολή στους στρατιώτες του να πεσουν στα χαρακώματα. Παρ'όλα αυτά, για να μην υπάρξει πανικός στους στρατιώτες, ο ίδιος παρέμεινε καθάλα στο αλόγο του και συνέχισε να τους εμπνύωνει. Ως καθάλαρης έγινε εύκολος στόχος για τα εχθρικά αεροπλάνα. Στην αρχή τον πολυβόλησαν και έπειτα μια βόμβα τον αποτέλειωσε. Ο ιπποκόμος του, Μωυσης Μάτσας, πρώτος εξαδέλφος του πατέρα μου, μάς είπε ότι τον έθαψαν εκεί που έπεσε στην Αλβανία και αυτός είπε την μονή Εβραϊκή προσεύχη που ήξερε, το "Σεμά."

Μετά τη θύσια του Φριζη, ο πρωθυπουργός Μάτσας και ο επικεφαλής των Ενοπλών Δυνάμεων στρατηγός Παπαγός έστειλαν συλλυπητήρια τηλεγραφήματα στα οποία τον ύμνουςαν για το θάρρος και την ανδρεία του. Προτομές τοποθετήθηκαν έξω από το Πολεμικό Μουσείο στο Καλπάκι και στη γενέτειρά του τη Χαλκίδα. Αυτές οι τιμές έγιναν το 1940. Ο Σύνταγματάρχης Φριζης αναγνωριζόταν κάθε χρόνο στην επέτειο του πολέμου στις 28 Οκτωβρίου από μερικούς ανθρώπους ως ένας ήρωικος αξιωματικός. Αλλά από το 1945 μέχρι το 2002, λόγω του αντισιμιτισμού, οι Ελληνικές κυβερνήσεις ποτέ δεν έτιμησαν επίσημα τη μνήμη του ήρωα Σύνταγματάρχου Φριζη.

Ο Ιακώβος Φριζης, γιος του σύνταγματάρχου, αφιέρωσε τη ζωή του στο να πείσει τους Έλληνες πολιτικούς να τιμήσουν τον πατέρα του. Δημοσίευσε εκατό άρθρα και έκανε τριάντα συνεντεύξεις. Έπειτα από περισσότερο από 50 χρόνια οι προσπάθειές του επέτυχαν. Προτομή του βρίσκεται στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών. Το 2002 ο βουλευτής Φωτής Κουβέλης συνέβαλε στο να τιμηθεί ο Φριζης με το να φέρη αυτό το θέμα στη Βουλή. Τα οστά του Σύνταγματάρχου Φριζη μεταφέρθηκαν από την Αλβανία και εταφύσαν με μεγάλες τιμές στο Εβραϊκό νεκροταφείο Θεσσαλονίκης. Οδοί ονομάστηκαν προς τιμήν του. Πριν λίγα χρόνια στη Χαλκίδα ανεγέρθη ένα θαυμάσιο άγαλμα με πρωτοβουλία του Ελληνοαμερικανού Στεφάνου Μπίτσα με εισφορές από αυτόν και άλλους δωρητές.

Η νίκη της Ελλάδος στην Αλβανία ήταν η πρώτη νίκη των συμμάχων στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτή η νίκη ήχε σοβαρές συνέπειες στην εξέλιξη του πολέμου και τελικά στην ήττα της Γερμανίας. Τον Οκτώβριο του 1940 ο Χίτλερ αποφάσισε να επιτεθεί εναντίον της Ρωσίας. Η επίθεσις αυτή δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί εφόσον η Ελλάδα ήταν ελεύθερη και εφόσον υπήρχε Αγγλικό εκστρατευτικό σώμα στην Ελλάδα. Επίσης επέτρεπε να καταλάβη και την Κρήτη η οποία ήταν μεγάλη Αγγλική βάση στη Μεσόγειο. Οι Γερμανοί μάταιως περιμέναν την Ιταλία να καταλάβη την Ελλάδα.

3.

Μετα απο καθυστερηση αρκετων μηνων οι Γερμανοι επετεθησαν εναντιον της Ελλαδας στις 6 Απριλιου 1941. Τελικα κατελαβαν και την Κρητη μετα απο επιθεση με αλιζεπτωτιστας, στην οποια 5,000 επιλεκτοι Γερμανοι σκοτωθηκαν.

Οι Γερμανοι επιτεθηκαν εναντιον της Ρωσias στις 22 Ιουνιου του 1941, πολυ αργοτερα απο οτι σχεδιαζαν. Στην αρχη προχωρησαν παρα πολυ ευκολα, αλλα οταν εφθασαν κοντα στη Μοσχα, ειχε ερθει εκει και ο Ρωσικος χειμwnας. Εν τω μεταξύ ενας Ρωσος κατασκοπος στην Ιαπωνια, παρατηρησε οτι ο Ιαπωνικος στρατος ηταν ντυμενος με καλοκαιρινες στολες. Καταλαβε οτι η Ιαπωνια θα επετίθετο εναντιον των Αμερικανων και οχι των Ρωσων. Συμβούλεψε τους Ρωσους να μεταφερουν στρατευματα απο το Ιαπωνικο μετωπο στη Μοσχα. Ο Σταλιν εφερε απο το Λενινγκραντ τον περιφημο στρατηγο Γιοργκη Ζουκοφ στη Μοσχα, και αυτος εγινε υπευθυνος για την αμυνα της πολης. Ο Χιτλερ, σιγουρος οτι θα νικουσε, ανήγγειλε την "Τελικη εφοδο" εναντιον της Μοσχας. Η εφημεριδα Κοκκινος Αστέρας ανεφερε, "Η ιδια η υπαρξις του Σοβιετικου καθεστωτος βρισκεται σε κινδυνο. Καθε ανδρας και γυναικα του Κοκκινου Στρατου οφειλη να μεινη στη θεση του και να πολεμηση μεχρι την τελευταια σταγονα του αιματος του."

Οι Γερμανοι επρεπε να πολεμησουν οχι μονο τους Ρωσους στρατιωτες και το λαο της Μοσχας αλλα και τα φρεσκα στρατευματα της Σιβηριας που ηρθαν απο το Ρωσοιαπωνικο μετωπο. Οι Γερμανοι εξακολουθουσαν να ειναι ντυμενοι με καλοκαιρινες στολες σε θερμοκρασιες υπο του μηδεν. Γυναικες απο τη Γερμανια τους εστελναν τις γυνες τους να ζεσάνουν τα παιδια τους και τα εγγόνια τους.

Ενω η μαχη για τη Μοσχα βροντουσε κι αστραφτε, η Τουρκια, συμμαχος της Γερμανιας στον Πρωτο Παγκοσμιο Πολεμο, με αγωνια περιμενε. Εαν η Γερμανια μπορουσε να βγαλη τη Ρωσια απο τον πολεμο, η Τουρκια με τα τρια εκατομυρια στρατιωτων της θα εμπνε στον πολεμο σαν συμμαχος της Γερμανιας. Η Γερμανια θα νικουσε στην Ευρωπη, η Οθωμανικη αυτοκρατορια θα ξαναγεννιωταν, η Ελλαδα θα γινωταν παλι μερος της Τουρκιας και το Ισραηλ δεν θα δημιουργείτο. Ευτυχως η Γερμανια νικηθηκε.

Χαρις στην αντεπιθεση του συνταγματαρχου Φριζη εναντιον των Ιταλων, η Γερμανια εχασε πολυτιμο χρονο ως που να καταλαβη την Ελλαδα και να επιτεθη εναντίον της Ρωσίας. Ο ιστορικος Αναστοπουλος στο βιβλιο του "Ιστορια του Ελληνικου Εθνους" γραφει, "Ο Φριζης εκτελεσε ενα αμυντικο ελιγμο και μετα μια φοβερη αντεπιθεση χωρις την οποια η νικη του 1940 δεν θα ειχε πραγματοποιηθη." Ενας αλλος ιστορικος, Σιμοπουλος, στο βιβλιο του "Η Ιταλικη Μεραρχια Τζουλια στην Πινδο" γραφει, "Η τιμη της πιο ενδοξης νικης, η οποια βασικως εβαλε τελος οχι μονο στη μαχη της Πινδου και του Σμολικα αλλα σε ολοκληρο το μετωπο, ανηκει στη στρατιωτικες κινήσεις του συνταγματαρχου Φριζη."

Στη διάρκεια της δικής στη Νυρεμβέργη ο Γερμανός Αρχιστρατηγός Wilhelm Keitel είπε, "Η απίστευτα δυνατή αντίσταση των Ελλήνων καθυστέρησε επί δυο περισσότερους σημαντικούς μήνες την Γερμανική επίθεση εναντίον της Ρωσίας. Εάν δεν είχαμε αυτή τη μακροχρόνια καθυστέρηση, το τέλος του πολέμου θα ήταν διαφορετικό στο ανατολικό μέτωπο και γενικώς στον πόλεμο και άλλοι θα είχαν κατηγορηθεί και θα καθόταν σ' αυτή τη θέση σήμερα." Εννοούσε ότι εάν η Γερμανία κερδίζει τον πόλεμο, στρατηγοί σαν τον Αϊζενχάουερ και Ζούκοφ θα ήταν οι κατηγορούμενοι.

Όταν διάβασα τι είπαν οι δυο Έλληνες ιστορικοί και ο Γερμανός αρχιστρατηγός, ο θαυμασμός μου για τον Φριζή ανεβήκε σε αστρονομικά ύψη. Θυμήθηκα τις δυο γραμμές από το ποίημα του Χάιμ Ναχμάν Μπιαλικ,

“Που είναι η γροθιά που θα συντριψή
Που είναι ο κεραυνός που θα εκδικηθεί?”

Ο Φριζής έγινε η γροθιά και ο κεραυνός που βοήθησε στην ήττα της αήπτητης Γερμανίας.

Αυτό είναι κάτι το πρωτοφανές. Ο Γερμανός αρχιστρατηγός αποδίδει την ήττα της Γερμανίας στην καθυστέρηση που δημιούργησε ο Ελληνικός στρατός. Οι Έλληνες ιστορικοί αποδίδουν αυτή την καθυστέρηση στις στρατιωτικές επιτυχίες του Συνταγματάρχου Φριζή. Το απίστευτο αυτό συμπέρασμα ανεβαίνει τον Φριζή, ιδίως μετά τον ηρωικό θάνατό του, εφιππος παροτρύνοντας τους στρατιώτες του στη πρώτη γραμμή του μετώπου, στο επίπεδο ενός μυθικού Έλληνα ήρωος και ενός μεγάλου ήρωος του Δευτέρου Παγκόσμιου Πολέμου. Ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Ο Dr. Μιχαήλ Μάτσας είναι αποφοίτος της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών. Υπηρέτησε ως ανθυπίατρος στον Ελληνικό Στρατό επί τρία χρόνια. Στον τελευταίο του χρόνο ήταν ο οδοντίατρος της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων.